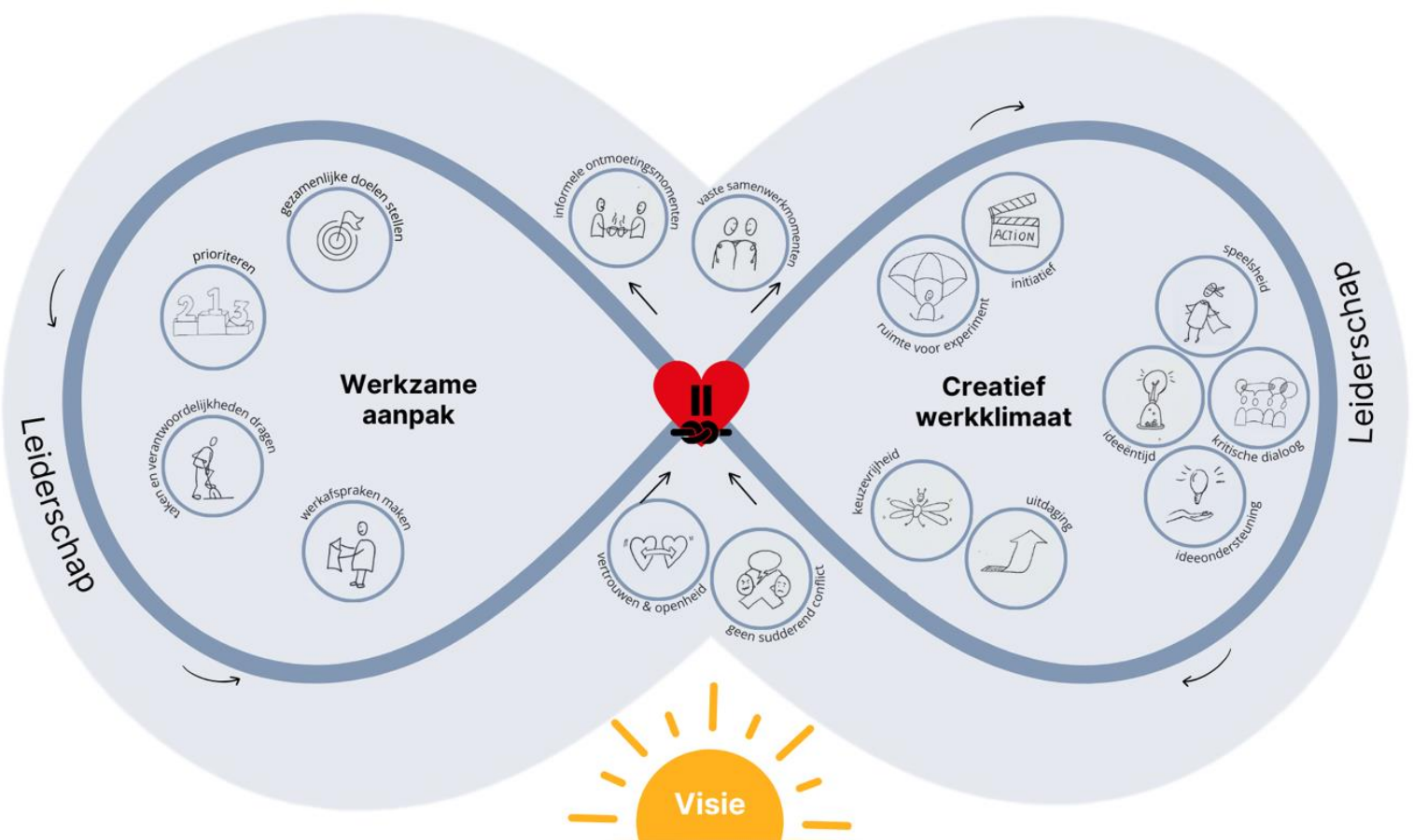

Werkvorm besluitvorming

Korte en uitgebreide variant

Deze werkvormen zijn ontwikkeld door studenten van de Research & Designgroep Teamklimaat en zijn mede mogelijk gemaakt met financiering van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek en Lectoraat Leren en Innoveren, Radiant.

Werkvorm besluitvormingsstijlen

Variant voor een kleine groep deelnemers

Het is tijd om een knoop door te hakken en een besluit te nemen als we eenmaal de pauzeknop in hebben gedrukt en één of meerdere nieuwe ideeën uit willen proberen. Dit kan op verschillende manieren. In deze werkvorm verkennen we deze besluitvormingsstijlen en oefen je met de toepassingen ervan.

Doelen:

- De deelnemers kunnen de kenmerken van autocratisch, democratisch, deep democracy en consensus benoemen en herkennen.
- De deelnemers begrijpen hoe deze stijlen invloed hebben op groepsdynamiek in de praktijk en kunnen dit relateren aan hun stage-ervaringen.
- De deelnemers leren kritisch na te denken over welke stijl het beste past bij verschillende situaties rondom besluitvorming in een schoolcontext.

Materialen:

- Situatiekaarten
- Vragenkaart

Groepsgrootte:

- Groepjes vanaf 2 personen

Duur van de werkvorm:

- 15 minuten

Cluster

- Knopen door hakken

Werkvorm aanpak:

De deelnemers worden verdeeld in groepen vanaf 2 personen. Ze lezen een casus waarin een besluit moet worden genomen. Aan de hand van de vragenkaart gaan ze hierover in gesprek. Er zijn drie rondes van 5 minuten, waarin steeds een andere casus aan bod komt.

Praktijkschetsen

Praktijkschets 1

De visie van de school is al heel lang niet aangepast. Er staan punten in die niet meer overeenkomen met de normen en waarden waaruit het teamleden (willen) handelen. Komend schooljaar wil het team zich dan ook verdiepen in wat zij als school belangrijk vindt. Als dit duidelijk is, kan er een vernieuwde schoolvisie geschreven worden. Op dit moment moeten de teamleden een taakverdeling maken. Ze moeten besluiten wie zich gaan verdiepen in welk onderwerp.

Praktijkschets 2

De school wil overstappen op een nieuwe rekenmethode, maar er zijn twee opties die binnen het team verdeeldheid veroorzaken. Sommige collega's willen een traditionele methode die veel structuur biedt, terwijl anderen pleiten voor een methode die meer ruimte geeft voor ontdekkend leren. De nieuwe methode moet over drie maanden worden ingevoerd, dus er moet snel een besluit worden genomen over de keuze.

Praktijkschets 3

De afgelopen maand is er veel uitval vanwege de griep epidemie. Het vraagt veel van het team, want ze moeten elkaars werk opvangen. Een deel van de leerkrachten doet dit graag, aangezien ze alle leerlingen willen helpen in hun ontwikkeling. Een aantal anderen is nu wel klaar met al dat invallen, aangezien ze niks terugkrijgen voor hun extra werk.

Eén van de teamleden heeft zich vanochtend ziekgemeld. De school gaat over een half uur open. Er moet een besluit genomen worden hoe deze klas opgevangen gaat worden. Moet er een invaller worden ingehuurd? Moet de klas worden opgedeeld? Is er een ambulante leerkracht die de klas over kan nemen?

Vragenkaart

- Welke besluitvorming zouden jullie voor deze praktijkschets inzetten en waarom?
- Wat zijn de voordelen van de besluitvorming voor de verschillende leden van het team?
- Wat zijn de nadelen van de besluitvorming voor de verschillende leden van het team?
- Wat is het effect van de besluitvorming op de teamleden? Koppel het effect aan onderdelen van de leernischaat. Welke andere dimensies hebben eventueel aandacht nodig als er op deze wijze een besluit wordt genomen?
- Hoe zou er op jouw stageschool gehandeld worden in deze situatie? En wat is jouw gevoel daarbij? Zou je het anders willen en wat maakt het dat je het anders zou willen?

Tips en variatie

Onderstaande vragen kunnen ingezet worden tijdens een nagesprek:

- Welke besluitvormingsstijl past het best bij de visie van de deelnemer en waarom?
- Hoe zouden de deelnemers zelf omgaan met de praktijkschetsen als zij het voor het zeggen zouden hebben?
- Welke stijl herken je het meest in je eigen team en wat vind je daarvan? Zou je liever een andere besluitvormingsstijl binnen je team zien?

Werkvorm besluitvormingsstijlen

Variant voor een grote groep deelnemers.

Het is tijd om een knoop door te hakken en een besluit te nemen als we eenmaal de pauzeknop in hebben gedrukt en één of meerdere nieuwe ideeën uit willen proberen. Dit kan op verschillende manieren. In deze werkvorm verkennen we deze besluitvormingsstijlen en oefen je met de toepassingen ervan door je in verschillende situaties te verplaatsen.

Doelen:

- De deelnemers kunnen de kenmerken van autocratische en democratische besluitvorming, deep democracy en consensus benoemen en herkennen.
- De deelnemers begrijpen hoe deze stijlen invloed hebben op groepsdynamiek in de praktijk en kunnen dit relateren aan hun stage-ervaringen.
- De deelnemers leren kritisch na te denken over welke stijl het beste past bij verschillende situaties rondom besluitvorming in een schoolcontext.
- Door samen te werken en situaties uit te spelen, ontwikkelen deelnemers vaardigheden in samenwerken en communiceren binnen een groep.

Materialen:

- Rollenkaarten
- Situatiekaarten
- Opdrachtk kaart

Groepsgrootte:

- Groepjes van 3-5 deelnemers per casus

Duur van de werkvorm:

- 10 minuten per casus

Cluster

1. Knopen door hakken

Werkvorm aanpak:

1. De deelnemers worden verdeeld in groepen van 3-5 deelnemers. Elke groep krijgt één van de besluitvormingsstijlen (autocratisch, democratisch, deep democracy en consensus) toegewezen. Bij deze besluitvormingsstijl worden ook rollenkaartjes gegeven, zodat de deelnemers al weten welke rol ze straks gaan spelen. De deelnemers krijgen per groepje de theoriekaart die behoort bij hun eigen besluitvormingsstijl, deze wordt doorgelezen zodat de deelnemers weten wat de besluitvormingsstijl inhoudt en op basis daarvan een rollenspel in elkaar kunnen zetten.

Een rollenspel bestaat uit een discussie passend bij de besluitvormingsstijl, waarin de deelnemers de rol uitspelen die ze hebben gekregen.

Na elk rollenspel wordt na het raden van de besluitvormingsstijl, ook gekeken of deze stijl terug te vinden is in hun eigen werkcontext en wat de sterke en zwakke punten van deze besluitvormingsstijl zijn.

De deelnemers kunnen de volgende vragen gebruiken als tijdens het uitvoeren van de rollenspellen geen discussie opgang komt of als ze vastlopen.

- Wat zijn de voordelen van de besluitvorming voor de verschillende leden van het team?
 - Wat zijn de nadelen van de besluitvorming voor de verschillende leden van het team?
 - Is deze besluitvorming wenselijk of sluit een andere besluitvorming hier beter op aan?
 - Wat is het effect van de besluitvorming op de teamleden? Koppel het effect aan onderdelen van de lemniscaat. Welke andere dimensies hebben eventueel aandacht nodig als er op deze wijze een besluit wordt genomen?
 - Hoe zou er in jouw team gehandeld worden in deze situatie? En wat is jouw gevoel daarbij? Zou je het anders willen en wat maakt het dat je het anders zou willen?
2. Wanneer alle rollenspellen zijn uitgevoerd en dus alle besluitvormingsstijlen zijn behandeld wordt nog een kort reflectiegesprek gevoerd waarbij de volgende punten aan bod komen:
 - Welke besluitvormingsstijlen passen het beste bij de visie van de deelnemers en waarom?
 - Hoe zouden de deelnemers zelf omgaan met de praktijkschetsen als de deelnemers het voor het zeggen zouden hebben?
 - Welke stijl herken je het meest in je eigen team en wat vind je daarvan? Zou je liever een andere besluitvormingsstijl binnen je team zien?

Praktijkschetsen

Praktijkschets 1: Autocratisch

Een collega van groep 4 is onverwachts langdurig ziek geworden en het team moet snel een vervanger vinden. Er is op korte termijn geen vervanger beschikbaar en het team staat onder druk om de kinderen goed op te vangen.

Praktijkschets 2: Concensus

De leraren van een basisschool moeten een schoolfeest organiseren voor groep 8. De school heeft beperkt budget maar er is veel enthousiasme om iets bijzonders te doen. Er zijn verschillende ideeën maar er is ook tijdsdruk omdat het feest over drie weken plaatsvindt.

Praktijkschets 3: Democratisch

De school wil overstappen op een nieuwe rekenmethode, maar er zijn twee opties die binnen het team verdeeldheid veroorzaken. Sommige collega's willen een traditionele methode die veel structuur biedt, terwijl anderen pleiten voor een methode die meer ruimte geeft voor zelfontdekkend leren. De nieuwe methode moet over drie maanden worden ingevoerd, dus er moet snel een besluit worden genomen over de keuze.

Praktijkschets 4: Deep democracy

Er zijn de laatste tijd vaak leerkrachten afwezig vanwege de griep epidemie. Er is te weinig geld om invallers in te huren, dus moeten de klassen op een andere manier opgevangen worden. De schoolleider wil hierover graag de meningen van de teamleden horen zodat ze samen een oplossing kunnen bedenken.

Rollenkaarten – praktijkschets 1: langdurig ziek

Schoolleider

"We hebben geen tijd om dit uitgebreid te bespreken. Ik heb besloten dat de leerlingen van groep 4 worden verdeeld over de andere groepen. De leerkrachten van groep 3 en 5 nemen de kernvakken over. Daarnaast worden enkele onderwijsassistenten ingezet voor extra begeleiding. Dit is de beste oplossing om de continuïteit te waarborgen. Ik verwacht van iedereen medewerking en flexibiliteit. Mochten er bezwaren zijn, dan kunnen we die later evalueren, maar nu moeten we handelen."

Leerkracht 1

"Dit is een lastige situatie, maar als de schoolleider deze keuze maakt, moeten we het uitvoeren. Ik zal doen wat nodig is en probeer zo goed mogelijk structuur te bieden aan de

leerlingen die bij mij in de klas komen. Het wordt drukker, maar ik begrijp dat er snel een knoop moest worden doorgehakt."

Leerkracht 2

"Ik had liever mee willen denken over een andere oplossing, maar als dit de beslissing is, dan pas ik me aan. Mijn groep krijgt er nu extra leerlingen bij, en dat zal impact hebben op mijn lesprogramma. Ik hoop dat we later nog kunnen bespreken hoe we dit werkbaar houden."

Leerkracht 3

"Ik voel me overvallen door deze beslissing. Ik begrijp dat er snel gehandeld moest worden, maar ik had graag willen bespreken hoe ik dit in mijn lessen moet inpassen. Nu krijg ik extra leerlingen zonder voorbereiding. Dit voelt onoverzichtelijk, maar ik zal mijn best doen."

IB'er

"De beslissing is genomen, dus nu is het mijn taak om ervoor te zorgen dat de kwetsbare leerlingen goed opgevangen worden. Ik zal in kaart brengen welke leerlingen extra ondersteuning nodig hebben en kijken of we ouders kunnen betrekken bij bepaalde taken. Het is belangrijk dat we ondanks deze lastige situatie oog houden voor de kwaliteit van het onderwijs."

Rollenkaarten – praktijkschets 2: schoolfeest

Schoolleider

"Ik wil dat dit een mooi en haalbaar schoolfeest wordt. Het is belangrijk dat alle betrokkenen zich gehoord voelen en dat we binnen het budget blijven. Ik zal de discussie begeleiden en erop toezien dat we efficiënt tot een gezamenlijk besluit komen. Iedereen mag ideeën aandragen, en we zoeken samen naar een oplossing waar niemand fundamentele bezwaren tegen heeft."

Leerkracht 1

"Ik wil dat dit een onvergetelijk schoolfeest wordt voor de leerlingen! Een feestlocatie huren zou geweldig zijn, maar ik besef dat het budget beperkt is. Misschien kunnen we sponsoring regelen of ouders vragen om te helpen met decoratie en catering. Ik sta open voor alternatieven zolang we iets bijzonders kunnen neerzetten."

Leerkracht 2

"Ik wil vooral dat het haalbaar blijft binnen de tijd en het budget. Grote plannen klinken leuk, maar we moeten realistisch blijven. Misschien kunnen we een themafeest op school organiseren, waarbij we gebruikmaken van de faciliteiten die we al hebben. Laten we kijken naar de kern: wat maakt dit feest speciaal zonder dat het veel kost?"

Leerkracht 3

"Ik vind het lastig om in te schatten hoe zo'n schoolfeest normaliter wordt georganiseerd, maar ik wil graag helpen! Misschien kunnen we een compromis zoeken tussen een simpel feest op school en een externe locatie door bijvoorbeeld een feestavond met een DJ en leuke activiteiten te organiseren. Ik sta open voor ideeën en leer graag van de rest."

IB'er

"Mijn zorg is dat alle leerlingen zich welkom en betrokken voelen bij het feest. Het moet inclusief zijn, zonder dat sommige kinderen zich buitengesloten voelen omdat ze bijvoorbeeld niet mee kunnen betalen voor extra's. Laten we ervoor zorgen dat er een balans is tussen wat we willen en dat alle leerlingen kunnen meedoen zonder drempels."

Rollenkaarten – praktijkschets 3: nieuwe rekenmethode

Schoolleider

"Ik vind het belangrijk dat iedereen zich gehoord voelt en achter de nieuwe rekenmethode staat. We nemen een democratisch besluit, wat betekent dat de methode met de meeste stemmen wordt gekozen. Ik zal ervoor zorgen dat alle informatie over beide methoden helder is, zodat iedereen een weloverwogen keuze kan maken. Mijn rol is om het proces te begeleiden, niet om de beslissing zelf te nemen."

Leerkracht 1

"Ik ben voor de traditionele methode, omdat die duidelijke richtlijnen biedt en voorkomt dat leerlingen hiaten ontwikkelen in hun kennis. Dit zorgt ervoor dat we als team een uniforme manier van werken hebben. Ik begrijp dat er interesse is in een meer ontdekkende aanpak, maar ik denk dat het voor onze leerlingen beter is om een vaste structuur aan te houden."

Leerkracht 2

"Ik geloof dat leerlingen meer baat hebben bij een methode die ruimte geeft voor eigen inbreng en onderzoekend leren. Dit sluit beter aan bij de 21e-eeuwse vaardigheden die we willen ontwikkelen. Natuurlijk is structuur belangrijk, maar ik denk dat we met goede begeleiding deze methode succesvol kunnen implementeren."

Leerkracht 3

"Ik zie sterke punten in beide methoden. Structuur is belangrijk voor een deel van de leerlingen, maar ik merk ook dat sommige kinderen juist meer leren als ze zelf mogen ontdekken. Ik hoop dat we een weloverwogen keuze maken en misschien kunnen kijken of er een middenweg is, zoals extra begeleiding bij een zelfontdekkende methode of meer flexibiliteit binnen de gestructureerde aanpak."

IB'er

"Ik maak me zorgen over hoe deze keuze impact heeft op leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. Sommige kinderen gedijen beter bij structuur, terwijl anderen juist meer profiteren van eigen ontdekkingen. Ik vind het belangrijk dat we bij het kiezen van een methode rekening houden met de diversiteit van onze leerlingen en kijken hoe we eventuele nadelen kunnen opvangen."

Rollenkaarten – praktijkschets 4: griep epidemie

Schoolleider

"Ik wil dat we samen een oplossing vinden waarin iedereen zich gehoord voelt. Deep Democracy betekent dat we niet alleen de meerderheid volgen, maar ook de wijsheid van de minderheid meenemen. Het is belangrijk dat we openstaan voor alle perspectieven en kijken hoe we een eerlijke en haalbare oplossing kunnen bedenken. Laten we elkaars zorgen serieus nemen en creatief naar de mogelijkheden kijken."

Leerkracht 1

"We moeten snel schakelen en praktisch blijven. Ik begrijp de zorgen over werkdruk en leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften, dus we moeten samen een verdeling maken die werkt. Misschien kunnen we klassen tijdelijk samenvoegen, maar alleen als we duidelijke afspraken maken over hoe we dit begeleiden. Ik sta open voor andere ideeën, zolang het maar haalbaar blijft."

Leerkracht 2

"Ik geloof dat we creatiever kunnen kijken naar deze situatie. Misschien kunnen we zelfstandige werkvormen meer inzetten of digitale middelen gebruiken om lessen deels op afstand te ondersteunen. Maar ik snap ook dat sommige leerlingen meer structuur nodig hebben, dus we moeten een balans vinden. Als we een deel van de lessen anders organiseren, kunnen we misschien de werkdruk beter verdelen."

Leerkracht 3

"Eerlijk gezegd vind ik deze situatie spannend, omdat ik nog niet zoveel ervaring heb. Ik ben bang dat ik het overzicht verlies als er meer leerlingen in mijn klas komen. Maar als we een manier vinden waarbij ik wat extra ondersteuning krijg, bijvoorbeeld door stagiaires of onderwijsassistenten in te zetten, dan sta ik ervoor open om mijn steentje bij te dragen."

IB'er

"Ik begrijp dat we snel een oplossing moeten vinden, maar mijn prioriteit is dat kwetsbare leerlingen niet de dupe worden. Als we klassen samenvoegen of nieuwe lesvormen gebruiken, moeten we ervoor zorgen dat deze leerlingen de begeleiding krijgen die ze nodig hebben. Misschien kunnen we prioriteiten stellen binnen het lesprogramma en bepaalde lessen flexibeler indelen, zodat we meer ruimte creëren voor ondersteuning."